

Jiřího odpolední portrét v červeném křesle

Martin Stöhr

Kdysi dávno, bylo to navečer, v jemném švu mezi světlem a tmou, bylo to na jaře, kdy jsou tyto chvíle zvláště naléhavé, stál jsem na refýži na České, bezúčelně a sám vprostřed bzučícího davu, který požíraly a vyplivovaly tramvaje a dumal jsem, kam se jít opít. V tom se zde vynořil Jiří Trávníček s brašnou přes rameno. Ptám se: „Kam chvátáš, Jiří?“ A on zasmušile: „Jdu do jazykovky na němčinu, protože málo platné, bez pořádné němčiny, tady, ve střední Evropě...“. A aniž to nějak uzavřel, zase zmizel. V této historce bez pořádné pointy je Jiří, myslím, úplně celý! On je sice katolík, ale v něčem spíš takovej helvita, protože i kdybychom my ostatní šli místo piva opakovat němčinu, stejně ho nikdy nedoženeme a stejně nás bude neustále zahanbovat. Těchto (doposud) 124 slov lajdácky sešívám už tři dny. Když ovšem Jiřího někdy v pátek poprosím o dvě stránky do *Hosta*, řekne blazeovaně: „No, že seš to ty, do neděle to máš!“, přičemž to v emailu najdu vždycky už v sobotu. S Jiřím lze *vášnivě* mluvit o literatuře, dílech a autorech což se s úplně každým profesorem nedá. A nejen to, jde s ním při takovém hovoru jako ve zdviži stoupat a klesat mezi výšinami a nížinami této krajiny, dá se s ním dlouze putovat z Athosu někam do obskurní putyky a pak zase zpátky. Jednou jsem se ho zeptal, co pro něj v literatuře „znamená nejvíc“ a bez pochybování čekal, že odpoví: *román*, ale on s plnou vážností pomalu prohlásil: „Jistě je to *poezie*...“ Jiří je jako veřejná figura mužem činů, myšlení, psaní, bádání a dat, ale jeho odpověď mne vlastně nepřekvapila, protože ti, kteří ho znají blíže, vědí, že by jistě podepsal výrok slovatného helvity Komenského, který pravil: „Děkuji Bohu, jenž chtěl, abych po celý život zůstal mužem touhy.“ Popravdě, někdy se s Jiřím trochu bojím potkat, protože brašna tohoto

muže činu i touhy, brašna myšleno obrazně, bývá vždy plná nejrůznějších maxim, otázek s přibalenými odpověďmi i rovnic rovnou vyřešených. A on pak zvesela zmizí a nechá tu brašnu ve vás na botníku a pak to člověka nemálo rozčiluje, ale to už je celý on, vždy bdělý údržbář i držitel bujarého Ducha i čiré Střízlivosti. Docela nedávno jsme si dali sraz na mé chatce ve Vranově u Brna. Stalo se to v tom vzácném čase na ostré hraně mezi podzimem a posledními střepy babího léta, seděli jsme pod patou svahu s narezlou už srstí pozdní zeleně, povídali, pili čaj a nad námi letěly bleděmodré cáry. Když bylo zima, zašli jsme do vnitř a pokračovali v hovoru, ládoval jsem dřevo do kamen, Jiří seděl v mém červeném křesle a pomlouvali jsme nějakou románovou novinku. V tom jsem si všiml, že jsem si nikdy nevšiml, jaký má Jiří krásný a mírný pohled a úplně jsem ztratil nit, až mne zpět vrátil jeho hlas: „Ty, radím ti dobře, nestav, to křeslo, tak blízko k ohni, ať ta látka nevzplane, kdyby to tady shořelo, bylo by to opravdu škoda!“ Chytrým se člověk narodí, ale moudrým se stává. *Být někým* v očích světa je věc jedna, ale být *Někdo*, to je křehké tajemství, které si za žádné peníze nekoupíš. Muž v nejlepších letech, kterému jsem zamával u branky tentokrát odcházel nalahko, jen v obyčejné šedé větrovce, odcházel nalahko a lehce, bez brašny i jiných zavazadel...